

природе, его конкретное содержание требует особенного подхода к синтаксису, лексике, дискурсу и семантике. Курс охватывает как познавательные, так и педагогические аспекты в изучении английского языка, базируясь на интересах ребенка и профессиональных потребностях будущих преподавателей.

Ключевые слова: английский язык профессиональной направленности, преподаватели дошкольных учреждений, комплексный подход.

Streltsova V. English For Specific Purposes: a Course Fit for the Educational Needs of Preschoolers

This paper deals with English for specific purposes intended for the future preschool teachers. The main aim of the course of English for specific purposes is to raise the competence and savvy of the future preschool teachers and make them fit for children's growing needs by building and improving their specialized vocabulary, enlarging their knowledge on the subject matter and teaching them how to independently choose adapt and apply a large quantity of material suitable for preschool children. The course builds on English for general purposes and it is based on the expansion of the existing knowledge of the future preschool teachers by directing them towards more vocational language. The aim of the course is to enable the future preschool teachers to provide the preschool children with professional and conducive English language training regardless of their preexisting knowledge of English. Every student is offered the opportunity to acquire the necessary skills and vocabulary which would help them teach is a basic preschool level. The course is based on 6short, forms (nursery rhymes, chants), games, fables, short stories, fairytales. Being rather singular in nature, this particular content requires a specific approach to syntax, lexis, discourse and semantics.

Key words: English for specific purposes, preschool teachers, holistic approach, English language training.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2017 р.

Прийнято до друку 24.02.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 37.02:37.091.212

Н. А. Фіголь

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ ПІД ЧАС ЛЕКЦІЙНО-СЕМІНАРСЬКИХ
ЗАНЯТЬ**

Актуальність дослідження цієї проблеми зумовлена тим, що українське суспільство на сучасному етапі розвитку має особливо гостру

потребу в самостійних, творчих, активних особистостях. Така людина здатна реалістично оцінювати життєву ситуацію, фактори що її визначають, власні інтелектуальні та фізичні характеристики, ставить перед собою високі, але реальні цілі, знаходить ефективні засоби для їх досягнення. І саме такі риси особистості повинна формувати сучасна початкова, середня і вища школа.

Одним із шляхів реалізації сучасних завдань підготовки вчителя є створення у ВНЗ спеціального інтерактивного освітнього середовища, в якому студенти працюють вже з першого курсу.

Незважаючи на активізацію наукових досліджень у напрямі інтерактивного навчання, актуальним завданням сучасної педагогіки залишається розробка і застосування у ВНЗ сценаріїв занять, побудованих на засадах інтерактивної взаємодії учасників навчального процесу.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що інтерактивні технології розглядаються в контексті особистісно-орієнтованих технологій. Їх ознаки можна знайти в технології кооперованого навчання, діалогічного навчання, ігрових технологіях, технології організації групової навчальної діяльності. Даному питанню присвячені дослідження К. Баханова, О. Глотова, К. Нор, О. Пехоти, Л. Пироженко, О. Пометун, Г. П'ятакової, Г. Цукерман, О. Ярошенко та ін. Як специфічна категорія інтерактивні технології розглядаються В. Гузеєвим, М. Кларінім, І. Мельничук, Л. Пироженко, О. Пометун, Г. П'ятаковою та ін.

Мета статті полягає у висвітленні досвіду впровадження інтерактивних технологій у практику вищої школи під час вивчення гуманітарних дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх учителів.

Слово «інтерактив» походить від англійського слова «interact», де «inter» – взаємний, «act» – діяти. За визначенням педагогічного енциклопедичного словника Б. Бім-Бада інтерактивне навчання – це навчання, яке побудоване на взаємодії того, хто навчається, з навчальним середовищем, яке є сферою досвіду, що засвоюється [4, с. 107]. Українські науковці О. Пометун та Л. Пироженко зазначають, що «суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці), де і учень і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання» [5, с. 9].

Майстерність педагога, його професійний рівень є основними чинниками в реалізації тих вимог, які висуває суспільство до освіти.

І. Зязюн дає таке визначення цієї педагогічної категорії: педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі [3, с. 28]. До таких важливих властивостей належать:

гуманістична спрямованість; професійна компетентність; педагогічні здібності; педагогічна техніка (зовнішня і внутрішня) [3, с. 29–30].

За результатами констатувального етапу дослідження ми зробили висновок про те, що традиційне навчання у ВНЗ з його стандартними формами, методами, засобами, змістом, цілями, завданнями навчання в недостатній мірі сприяє формуванню педагогічної майстерності майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін. Тому виникла потреба внести зміни у навчально-методичні комплекси дисциплін циклу професійно-орієнтованої підготовки, збагатити їх програми включенням тем, що розкривають поняття «інтерактивні технології навчання» та «методи інтеракції». Знаннями про їх ознаки, види, особливості організації роботи при їх застосуванні, особливості побудови інтерактивного уроку, специфіку організації діяльності учнів на такому уроці, особливості діяльності вчителя, особливості створення суб'єкт-суб'єктного освітнього середовища, створення комфортних умов навчання, організації активної взаємодії студентів на занятті, організації рефлексії, різних форм взаємонавчання.

Для формування педагогічної майстерності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей ми обрали наступні навчальні дисципліни: «Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності» та «Методика викладання іноземної мови».

Особливої уваги ми надавали формуванню педагогічної майстерності під час вивчення всіх тем із гуманітарних дисциплін.

Розглянемо методику формування педагогічної майстерності під час лекційно-семінарських та практичних і лабораторних занять, організації самостійної роботи.

Незважаючи на полеміку щодо ефективності й доцільності лекції, вона залишається однією з основних форм навчання студентів у ВНЗ.

Лекції (від лат. *lectio* – читання) є процесом передавання великого обсягу систематизованої інформації в усній формі досить великій аудиторії (групі) [6, с. 110].

Існує стереотип, що лекція привчає до пасивного, неосмисленого сприйняття чужих думок.

Як альтернативу традиційній лекції науковці пропонують інтерактивну лекцію. Опрацювавши наукову та методичну літературу, ми використовували такі види інтерактивних лекцій: лекція з запланованими помилками, проблемна лекція, лекція удвох, лекція-візуалізація, лекція-прес-конференція, лекція-діалог [1; 7; 8].

Варто зауважити, що інтерактивною лекція є досить умовно. Оскільки в рамках цієї форми навчання (велика кількість студентів та значний обсяг матеріалу, що розглядається) важко дотримуватись основного принципу інтерактивності – постійної активної взаємодії всіх учасників процесу, тому під інтерактивною лекцією ми будемо розуміти лекцію з елементами інтерактивних технік, методів, вправ.

Найбільш популярною є лекція із такими інтерактивними методами як бесіда та дискусія. Така лекція зберігає монологічний стиль спілкування викладача із аудиторією, однак містить елементи діалогу (полілогу): дозволяється ставити запитання, висловлювати сумніви. Застосовуються прийоми прямого звернення викладача до аудиторії з проблемним питанням за змістом лекції або до когось із студентів особисто. Пізнавальна інформація при цьому може бути викладена не тільки викладачем, а й самими студентами, яких для цього потрібно відповідно підготувати [1].

I. Мельничук виділяє ще такі види лекцій:

Лекція з використанням техніки зворотного зв'язку проводиться із застосуванням елементів програмованого навчання, що підкреслює інтегративний характер інтерактивних технологій.

Лекція-консультація використовується нами під час вивчення теми суто практичного характеру, або на підсумкових заняттях, коли викладач майже половину тривалості лекції може присвятити відповідям на запитання студентів.

Лекція із задалегідь запланованими помилками передбачає зумисне використання викладачем у процесі лекції кількох змістових чи методичних помилок [2, с. 224].

У класичній методиці викладання семінар вважається методом перевірки знань. Студенти звикли отримувати питання до семінару, перелік літератури для підготовки відповіді, відповідати в аудиторії, зазираючи до конспекту (зараз часто просто сканована сторінка з підручника або роздрукована інформація з інтернету, яку студент не завжди до кінця прочитав, тим більше-розібрався).

Таким чином, класичний семінар у сучасних умовах не виконує ані контрольної, ані стимулюючої до пізнання, мотиваційної функцій.

Інтерактивні методики дозволяють зробити семінар дійсно цікавим, спонукаючим до пошуку нових знань [2]. Ці методики сприяють розвитку творчого мислення студента, міцності набутих знань, умінь та навичок, спонукають до активної мисленнєвої роботи.

На основі наших досліджень, розглянемо можливі варіанти застосування інтерактивних технологій на прикладах окремих тем семінарських та практичних занять.

На першому курсі студенти вивчають дисципліну «Педагогіку». Як показали наші дослідження, доцільно на перших заняттях використовувати інтерактивні методи для створення сприятливої атмосфери, активізації діяльності студентів та адаптації до освітнього середовища вишу. Наприклад, організувати обговорення проблемного питання за допомогою методу «мікрофон», який вчить лаконічно висловлюватись з приводу певної фахової проблеми.

Умовний предмет («мікрофон») передається від одного студента іншому, надаючи можливість кожному висловитись аргументовано,

швидко, коротко, по черзі відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію. Правила використання методу такі:

- говорити має тільки той, у кого «символічний» мікрофон;
- відповіді не коментуються і не оцінюються,
- коли хтось висловлюється, інші не мають права перебивати, щось говорити чи коментувати.

- у процесі обговорення проблеми студентам надається слово перед уявним «мікрофоном», коли власну точку зору або концентровану думку групи слід висловити максимально логічно та лаконічно [9, с. 292].

Метод «мікрофон» може бути використаний й на завершальному етапі будь-якого заняття з метою рефлексії діяльності.

На заняттях із педагогіки можна запропонувати студентам створити образ ідеального вчителя чи студента педагогічного вузу, застосувавши при цьому техніку «коло ідей»: студенти об'єднуються з малі групи і створюють список якостей. Коли малі групи завершують виконувати завдання, кожна з них по черзі озвучує один з аспектів доки не вичерпуються всі ідеї. Результати записуються на дошці й обговорюються, таким чином вимальовується модель ідеального студента чи вчителя.

Актуальними є інтерактивні методи під час вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність», особливо це стосується ігрових технологій, тренінгів, моделювання та аналіз ситуацій.

Так, після вивчення тем «Педагогічний такт», «Педагогічні конфлікти» можна провести гру «педагогічний консиліум». Між студентами розподіляються ролі дійових осіб: вчителів-предметників, директора школи, батьків, учнів, спеціалістів з основ педагогічної майстерності. Розігрується проблемна ситуація з подальшим її аналізом.

Застосування інтерактивних методів на заняттях із цієї навчальної дисципліни допомагають викладачеві адаптувати студентів до майбутньої педагогічної діяльності, навчити їх правильно спілкуватися зі своїми учнями, показати багатосторонність педагогічного спілкування. Мета навчальної дисципліни і концепція інтерактивного навчання збігаються. Ігри, тренінги допомагають розвивати у студентів педагогічні здібності та вміння. Впровадження тренінгових вправ на заняттях допомагає практично відтворити комунікативні вміння педагога, що неможливо на звичайних практично-семінарських заняттях.

Реалізація інтерактивного навчання можлива через включення форм і методів під час вивчення «Методики викладання іноземної мови». При вивченні тем «Формування лінгвістичної компетенції», «Розвиток мовних навичок») ми вважаємо ефективним застосувати технологію «Кошик» (занурення) – обговорення конкретної ситуації, при якій студент одержує низку максимально наближених до реальності матеріалів і проблем, які вимагають вирішення. Можлива організація як групового, так і індивідуального заняття.

Застосовується для: комплексного відпрацювання різних

практичних навичок; забезпечує ефективний зворотний зв'язок з учнями; ставить акцент на виконанні, а не тільки на аналізі; відбувається закріплення теорії; зміст «кошика» легко пристосовується до потреб учнів; допоміжний засіб для зміни настанов і поглядів [9, с. 117].

Запропоновані змістовні форми та методи роботи зі студентами викликали у них інтерес до вивчення гуманітарних дисциплін, разом з тим вони відіграли надзвичайно важливу роль у формуванні педагогічної майстерності у майбутніх педагогів.

Матеріали дослідження дали можливість зробити такі висновки щодо використання інтерактивних технологій формування педагогічної майстерності під час вивчення дисциплін гуманітарного циклу:

- дають змогу особистості максимально виявити внутрішні задатки, які важливі для майбутньої професійної діяльності та забезпечити ефективний розвиток компонентів педагогічної майстерності студентів;

- підтверджують, що оволодіння педагогічною майстерністю під час навчання є особливо важливим для студента – майбутнього педагога, професія якого потребує багато знань, життєвих умінь, практичних навичок;

- переконують у необхідності формування компонентів педагогічної майстерності у процесі професійного становлення, щоб у майбутньому кваліфіковано навчати та виховувати своїх вихованців методами інтерактивних технологій.

Список використаної літератури

1. Гавронская Ю. Ю. Технология интерактивного обучения химическим дисциплинам в педагогическом вузе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/tehnologija-interaktivnogo-obuchenija-himicheskim-distiplinam-v-pedagogicheskom-vuze>.

2. Мельничук І. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах: дис. доктора пед. наук : 13.00.04 / Ірина Миколаївна Мельничук; Тернопільський нац. екон. ун-т. – Тернопіль, 2011. – 585 с.

3. Педагогічна майстерність : Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Карамущенко, І. Ф. Кривоніс та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., дров. і перероб. – К. : Вища шк., 2004. – 422с.

4. Педагогический энциклопедический словарь / [сост. Бим-Бад Б. М.]. – М., 2002. – 528 с.

5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : Вид-во А.С.К., 2004. – 192 с.

6. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. – Т.1. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с.

7. Січкарук О. І. Інтерактивні методи навчання у вищій школі : Навчально -методичний посібник / О. І. Січкарук. – К. : Таксон, 2006. – 88 с.

8. Стельмах С. Використання інтерактивних методів навчання в процесі проведення лекційних занять [Електронний ресурс] / Режим

доступу:

http://gkobernik.at.ua/load/vikoristannja_interaktivnih_metodiv_navchannja_v_procesi_provedennja_lekcijnikh_zanjat. **9. Туркот Т. І.** Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ ВНЗ / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628с.

Фіголь Н. А. Інтерактивні технології формування педагогічної майстерності під час лекційно-семінарських занять

У статті розкриваються особливості інтерактивних технологій навчання. Розглянуто проблему використання інтерактивних технологій для ефективного формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя з дисциплін гуманітарного циклу. Обґрунтовується їх значення у процесі формування педагогічної майстерності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін. Доведено, що традиційне навчання у ВНЗ з його стандартними формами, методами, засобами, змістом, цілями, завданнями навчання в недостатній мірі сприяє формуванню педагогічної майстерності майбутніх вчителів. Описується можливість використання інтерактивних методів під час лекційно-семінарської форми навчання. Експериментально підтверджено, що інтерактивні технології дають змогу особистості максимально виявити внутрішні задатки, які важливі для майбутньої професійної діяльності та забезпечити ефективний розвиток компонентів педагогічної майстерності студентів.

Ключові слова: майбутні вчителі, гуманітарні дисципліни, інтерактивні технології, педагогічна майстерність.

Фиголь Н. А. Интерактивные технологии формирования педагогического мастерства при лекционно-семинарских занятиях

В статье раскрываются особенности интерактивных технологий обучения. Рассмотрена проблема использования интерактивных технологий для эффективного формирования педагогического мастерства будущего учителя по дисциплинам гуманитарного цикла. Обосновывается их значение в процессе формирования педагогического мастерства будущих учителей гуманитарных дисциплин. Доказано, что традиционное обучение в вузах с его стандартными формами, методами, средствами, содержанием, целями, задачами обучения в недостаточной степени способствует формированию педагогического мастерства будущих учителей. Описывается возможность использования интерактивных методов при лекционно-семинарской форме обучения. Экспериментально подтверждено, что интерактивные технологии позволяют личности максимально выявить внутренние задатки, которые важны для будущей профессиональной деятельности и обеспечить эффективное развитие компонентов педагогического мастерства студентов.

Ключевые слова: будущие учителя, гуманитарные дисциплины, интерактивные технологии, педагогическое мастерство.

**Figol N. Interactive Technology at the Formative Teaching Mastery
Lektsyonno-Semynarskyh Classes**

The article reveals the features of interactive learning technologies, the skill of the teachers, their professional skills and shows that they are the key factors in the implementation of the requirements set by the society to education. One way of achieving a high level of pedagogical skills is the usage of interactive technologies. It substantiates their importance in the process of teaching skills of teachers who works in humanitarian disciplines. The proposed substantive forms and methods of working with the students aroused their interest in studying humanities, however, they play an important role in creating the pedagogical skills of future teachers. This article describes the usage of interactive methods in the learning in which you can use lectures and seminars. The usage of these both brings positive results. There are some examples of such lectures and seminars in this article.

The results of the research can show you the following conclusions about the usage of interactive technologies. With the help of this article you may develop your pedagogical skills while studying humanitarian disciplines. It makes you possible to use new methods which are really interesting and important for our students. Everyone can take something to his or her future profession from this article. It confirms that the interactive technology allows students to reveal the internal makings which are important for someone's future career and to ensure the effective development component of pedagogical skills of students. It shows that implementation of the current problems of teacher training is the creation of a special interactive educational environment in which students work from the first course. The implementation of interactive technologies in the practice of future teachers while studying humanitarian disciplines is an essential in the learning process.

Key words: future teachers, humanitarian disciplines, interactive technologies, pedagogical skills.

Стаття надійшла до редакції 14.01.2017 р.

Прийнято до друку 24.02.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Докучаєва В. В.

УДК 796.011.1:378.14

С. І. Шинкарьов

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК СКЛАДОВА
ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ**

У сучасному суспільстві формується новий підхід до системи освіти та виховання студентської молоді, що зумовлює пошук соціально прийнятних й оптимальних форм самореалізації особистості. Процеси